

LUIS MARI MUJIKAREN OBJEKTIBOTASUNA

KOLDO ZUAZO

Euskalaritzaren ikuspegi elbarria, murrizta, partzial eta alderakoia, topikoz eta hutsune larriz betea... eskaini omen dut *Jakin* aldizkariko 61. alean, L.M. Mujikak salatu duenez (Egunkaria, 1991-III-02). Eta badauka, euki, Mujikak bere arrazoia. Baina gauzak zuzen ulertuko badira, bere kokagune egokian jarri beharko ditugu nahitaez.

Alde batetik, 1960-1990 bitarteko Euskalaritzaren berri emateko 14 (hamalau!) orrialdetako muga ezarri zidaten *Jakin*-ekoek.

Bestalde, *Jakin*-eko irakurlegoa aintzakotzat hartzeko ere eskatu zidaten, *zabalkunde-aldizkari* bati dagokiona, alegia. Oinarrizkoak ziren liburuei eta Euskalaritzaren alorrean murgiltzeko abiaburutzat har zitezkeenei lehentasuna emateko gomendatu zidaten.

Baldintza nagusi bi hauek bete ahal izateko oso aukeraketa zorrotza egin behar izan nuen. Batetik, garai horretan gehien landu diren alorrei eman nien nagusitasuna eta horrexegatik baztertu nituen *Morfologia*, *Psikolinguistika* eta *Hizkuntzaren Pedagogia*, *Itzulpengintza*, *T oponimia...* bezalako alorrak. Ez alor hauetan goi-mailako lanik ez zegoelako, besteen aldean atzeratuxeago zebiltzalako baino.

Bigarrenik, eta *Jakin*-eko irakurlegoa aintzakotzat harturik, irakurlego horren eskumenean zeudenei eta ahalik eta ikuspeirik orokorrena eskaintzen zuten lanei eman nien lehentasuna.

Hori dela eta, ez nituen, alde batetik, argitaratu gabe dauden tesi eta bestelako zenbait lan aipatu. Baina, bestetik, ez dut uste, oro har behintzat, Mujikak leporatzen didan “orri urriko hainbat eta hainbat artikuluxken aipuetan” galdu naizenik. Badira, jakina, aipatu gabe eta aipatu ezinik utzi ditudan lanak, baina nekez alderantziz. Nekez, aipatu ditudanak “artikuluxka” kaskar eta alde batera utzi beharrekoak izana. Zer erizpide da, bestalde, orrialde kopuruar en hori? Bada makina bat orrialde lorridun duen ikerlaririk, gauza zuzen eta zentzuzko askorik esan gabe.

Mujikaren salaketaren muinera joanez, baina, badirudi bere izena aipatu ez izana salatzen didala azken batean. Horretantxe datza, nonbait, nire objektibotasun eza.

Alde horretatik esan behar dut ez ditudala hautsi nahi izan jendetasunak eta elkarri zor diogun begiruneak ezartzen dituen arauak. Nire eritzian behar bezalako maila erakusten ez zuten lanei nahiago izan diet ezikusi egin edo “ignoratu”, Mujikak esaten duen legez.

“Ignoratu” egin dut, bai, Mujikaren *La prefijación, clave del euskara técnico y urbano* liburua, ni baino askozaz jantziagoa den Alfonso Irigoyenek *Fontes Linguae Vasconum* (1979), 32. zenbakian eman zion astinaldiarekin nahikoa izan zuelakoan.

“Ignoratu” egin dut Mujikaren “Latina eta erromanikoaren eragina euskaran” doktorego-tesia, tesi hori aztertu zuen epaimahaiak ere “Sobresaliente” soila eman ziolako. Eta

badakigu “normal” samarra den edozein tesiri “Sobresaliente cum laude” eman ohi zaiola. Mujikaren urregorritzko pitxi hori, beraz, “normalaren” azpitik kausitu zuten nire aldean askozaz adituagoak ziren epaimahai hartakoek.

“Ignoratu” egin ditut, era berean, Mujikak Hizkuntzalari-tzari eta Filologiari egin dizkion osterantzeko zenbait “ekarpen” ere, sarri askotan oinarri usteletan eraiki dir elako, Blanka Urgellek *Anuario del Seminario de Filología Vasca “Julio de Urquijo”*, XX-3 (1986) aldizkarian ezin argiago erakutsi zuenez.

Ez ditut, ostera, “ignoratzen” J.Mª Jimeno Jurio edo G. Lopez de Guereñuren lanak (azken honetara behin eta berriz jo nuen neure *Arabako euskara-n*, edonor kontura daitekeen), baina ez nituzke jarriko Mujikaren *Euskal Toponimiaz -ko materialeak*.

X. Kintanaren hiztegia ere ez dut “ignoratzen” (eta nola ignoratuko nuen neu baldin banaiz egileetako bat!), baina ez zait iruditzen Mujikarena honekin pareka daitekeenik. Eta ez dut uste bi hauek ere azken urteotan ateratzen ari diren Retana, Ibon Sarasola eta, batez ere, Euskaltzaindiarenarekin pareka ditezkeenik. Izan ere, Mujikarena nahiz Kintanarena 1977an plazaratu ziren eta, garai hartan izan zuten esanahi ukaezina gorabehera, ez dugu ahaztu behar harrez gero benetan ere urrats galantak egin direla euskal lexikografian. Bestalde, mailak eta mailak daude, eta hiztegi bat OHOkoko neska-mutilendako ezin aproposago izateak ez du esan gura besterik gabe Euskalaritza barruan sartu behar denik. Eta *euskalaritza*z ari gara hemen, Mujika jauna.

Amaitzeko hauxe gehituko nuke. Egia da “aunitzetan ikuspegi murriztua” eskaintzen dudala. Hori, batzuetan, *Jakin*-eko arduradunek eta irakurlego motak berak baldintzatzen dute. Nik neuk zenbait arlotan —gehiegitan zoritxarrez— daukadan jakite urria izan da bestetan mugatu nauena. Baina, beste batzuetan, jakinaren gainean egin diot ezikusen zenbait lani. Eta horixe da, hain zuzen, Mujikaren urregorritzko bitxi horiekin gertatu dena.